

Optreden als deskundige in een strafzaak?

A.C. (Aart) Hendriks

VRAAG

Moet een arts optreden als deskundige in een strafzaak?

JURIDISCHE ACHTERGROND

Om te kunnen beoordelen of een hulpverlener eventueel een medische fout heeft gemaakt doen rechterlijke colleges regelmatig een beroep op artsen. De arts wordt dan uitgenodigd te adviseren in de hoedanigheid van medisch deskundige. Het rapport van deze deskundige is vaak van doorslaggevende betekenis voor de uitkomst van de procedure.

De vraag die door het rechterlijke college aan de deskundige wordt voorgelegd, kan verschillen en is afhankelijk van de context en het soort gerechtelijke procedure. Veelal komt de vraag erop neer of de aangeklaagde hulpverlener heeft gehandeld conform de zorgvuldigheid van een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot. Oftewel, is er gehandeld conform de professionele standaard?

Steeds vaker doet ook de strafrechter of de rechter-commissaris een beroep op artsen om als deskundige op te treden. Het deskundigenrapport kan voor de verdachte hulpverlener belastend maar ook ontlastend zijn. Voor de uitkomst van de strafrechtelijke procedure is het onderzoek van de deskundige doorgaans van doorslaggevende betekenis.

Wat betekent het als u, al dan niet door tussenkomst van een beroeps- of wetenschappelijke vereniging, wordt gevraagd op te treden als gerechtelijk deskundige? Het is aan u of u de uitnodiging aanneemt of niet. Daarin verschilt een onafhankelijke deskundige van een getuige, die tot het verlenen van bepaalde medewerking aan een strafzaak verplicht is. Dat uw advies veel gewicht in de schaal zal leggen, is geen reden om het verzoek af te wijzen. Integendeel. Door uw inbreng kan worden bewerkstelligd dat het handelen van de verdachte op zorgvuldige wijze wordt getoetst aan normen van de beroepsgroep. Tegelijkertijd vraagt dit wel van u dat u zich volledig bewust bent van uw verantwoordelijkheden.

Zo moet u zich ervan verzekeren dat u daadwerkelijk deskundig bent, dat wil zeggen: dat u volgens wetenschappelijk verantwoorde maatstaven de rechter kan bijstaan bij het ophelderen van het handelen van een hulpverlener. Het spreekt voor zich dat u geen betrokkenheid met de zaak mag hebben gehad en geen banden heeft met de verdachte. Houdt u zich strikt aan de vraagstelling.

Volgens vaste tuchtrechtspraak dient uw rapport aan de volgende eisen te voldoen: (a) het rapport vermeldt de feiten, omstandigheden en bevindingen waarop het berust; (b) het rapport geeft blijk van een geschikte methode van onderzoek om de voorgelegde vraagstelling te beantwoorden; (c) in het rapport wordt op inzichtelijke en consistente wijze uiteengezet op welke gronden de conclusies van het rapport steunen; (d) het rapport vermeldt de bronnen waarop het berust, daaronder vallen de gebruikte literatuur en de geconsulteerde personen; en (e) de rapporteur blijft binnen de grenzen van zijn of haar deskundigheid. Houdt u zich aan deze eisen, ook omdat u zich tegenover de tuchtrechter moet kunnen verantwoorden voor uw rapportage.

VALKUILEN

Als gerechtelijk deskundige wordt u gevraagd de officier van justitie voor te lichten over een zaak, en in een gerechtelijke procedure ook de strafrechter. Daartoe wordt veelal van u gevraagd de gebeurtenissen op objectieve en wetenschappelijk verantwoorde wijze te beschrijven en te analyseren aan de hand van de professionele standaard, zoals die gold op het moment waarop de zaak betrekking heeft. Onthoud u hierbij van het geven van oordelen die aan de rechter zijn voorbehouden, zoals de vraag of het gedrag strafrechtelijk verwijtbaar is, en treed niet buiten de grenzen van uw deskundigheidsgebied.

Als u in het toegezonden medisch dossier stukken mist, geef dat dan aan bij de opdrachtgever. En weet dat de rol van een gerechtelijk deskundige in strafzaken iets verschilt van die in civiele zaken en tuchtzaken. Ook verschilt deze rol zelfs flink van die van een partijdeskundige. In het laatste geval schrijft u een rapport op verzoek van één van de partijen en bepaalt die partij of uw rapport in procedure wordt ingebracht of in de la verdwijnt.

Het schrijven van een deskundigenrapport is geen sinecure en kost tijd. Het is in niemand's belang als u niet in staat bent deze taak zorgvuldig uit te voeren.

ANTWOORD

Het optreden als gerechtelijk deskundige in een strafzaak is belangrijk en eervol. Zonder goede deskundigenrapporten in strafzaken is het niet goed mogelijk het handelen van verdachten aan de professionele standaard te toetsen. Goede rapportages zijn daarom ook in het belang van verdachten en van de beroepsgroep. Wetenschappelijke verenigingen en beroepsorganisaties investeren daarom steeds meer in het opleiden en begeleiden van deskundigen.

Aan de rol van gerechtelijk deskundige zitten tegelijkertijd risico's vast. Voordat u deze taak accepteert, doet u er verstandig aan te informeren wat precies de vraagstelling

is, in welke tijdspanne het rapport klaar dient te zijn, en hoe het zit met vergoedingen en de verzekering tegen aansprakelijkheid. Het is verder aan te raden vooraf advies in te winnen bij collega's die eerder ervaring hebben opgedaan met het uitbrengen van een deskundigenrapport in een strafzaak.

In de serie 'Juridische vraag' geeft een jurist antwoord op een vraag waarvoor artsen in de praktijk vaak worden gesteld.

Citeer als: Ned Tijdschr Geneeskd. 2015;159:B1129

 KIJK OOK OP WWW.NTVG.NL/B1129